

Yngve Svendsen på pressekonferansen onsdag Foto: Skjermdump

Vil ha slutt på «prøverunde» i tingretten

- Dagens ordning er uheldig av flere årsaker, mener Domstolkommisjonen, som anbefaler at lagmannsrettene i større grad bør overprøve tingrettenes avgjørelser.

Henrik_Skjevestad JOURNALIST

PUBLISERT Onsdag 30. september 2020 - 12:26 SIST OPPDATERT Torsdag 01. oktober 2020 - 07:55

I [Domstolkommisjonens 372 siders lange rapport om Domstolene](#) som ble offentliggjort på en pressekonferanse onsdag formiddag, er det flere forslag til hvordan ankebehandlingen bør endres.

Kommisjonen ledet av Yngve Svendsen peker på at hensynet til kvalitet, tilgjengelighet, og effektivitet gjør det nødvendig med endringer.

ANNONSE

De anbefaler at lagmannsrettene i større grad bør overprøve tingrettenes avgjørelser fremfor å behandle sakene fullt ut på nytt.

Ved vurderingen av hvilke virkemidler som bør tas i bruk for å få en bedre ankebehandling, har kommisjonen på utviklingen ellers i Europa, og særlig hentet inspirasjon fra våre naboland.

Kommisjonen anbefaler å senke terskelen for å nekte anker fremmet.

«Ordningen med ankenektelse i sivile saker er i dag svært begrenset sammenliknet med tilsvarende ordning for straffesakene. Over 50 prosent av

straffesakene nektes fremmet, mens det bare gjelder mellom 5 og 15 prosent av de sivile sakene».

- Liten grad av kvalitetskontroll

«Dagens ordning er uheldig av flere grunner, både for partene i den enkelte sak og samfunnsøkonomisk sett. Den medfører at tingrettsbehandlingen tidvis oppleves som en prøverunde, og at sakene ikke løses på lavest mulig nivå. At sakene prøves i sin fulle bredde i to runder, og ofte er mer omfattende i anneninstans, medfører også at prosessen samlet sett blir både lang og dyr. Det hever terskelen for å bringe saker inn for domstolene og fører i ytterste konsekvens til at domstolenes konfliktløsning ikke blir tilgjengelig for borgerne».

«Dagens ankeordning er også uheldig i et kvalitetsperspektiv. Omprøvingen medfører at det i ankerunden bare i liten grad foretas en kvalitetskontroll med behandlingen i førsteinstans. I tillegg er det en risiko for at ankebehandlingen baseres på et svakere bevisgrunnlag. Forklaringer og bevis kan tilpasses i lys av tingrettsbehandlingen, og bevisbildet kan i tillegg bli svekket på grunn av tiden som går».

- Bør bli mer effektiv

Ordningsen er heller ikke endret i takt med at Høyesteretts funksjon som prejudikatdomstol har blitt mer rendyrket. Retten til anke er et sentralt element i kravet til en rettfærdig rettergang. Men selv om ankeordningen er en avgjørende garanti for borgernes rettssikkerhet, er det ingen viktige grunner som taler for at den tilnærmet samme prosessen gjentas i to omganger.

I tillegg til at det er et vesentlig potensial for å gjøre den samlede toinstansbehandlingen mer effektiv, vil en endring fra omprøving til overprøving også bidra til å sikre en reell kvalitetskontroll med avgjørelsene i førsteinstans.

Vil styrke rettssikkerheten

«En rendyrking av overprøvingfunksjonen vil kunne virke skjerpende på aktørene i den enkelte sak og styrke rettssikkerheten ved at det gjennomføres økt kontroll med tingrettenes avgjørelser.

At behandlingen i førsteinstans får økt betydning, vil også kunne bidra til raskere og billigere prosesser og således være ett av flere grep som samlet gjør domstolsystemet mer tilgjengelig», mener Domstolkommisjonen.

Realitetsprøving i to spor

Kommisjonens ønske om større grad av overprøving fremfor omprøving taler isolert sett for at flere anker bør nektes fremmet, skriver kommisjonen.

«Dersom terskelen for å nekte fremmet hele eller deler av en anke senkes ytterligere, stiller det imidlertid høye krav til behandlingen av disse sakene, slik at lagmannsretten kan forsikre seg om at den bare velger bort anker som ikke

vil føre frem. I praksis innfører man da en ordning med realitetsprøving i to spor: forenklet skriftlig behandling av noen saker og full (muntlig) prøving av resten av sakene».

Vil gjenbruke opptak

Les også

Vil begrense ankeadgangen og strupe sakskostnadene

I rapporten vises det til at det pågår et prøveprosjekt med gjenbruk av opptak av lyd og bilde av rettsmøtene i førsteinstans.

«Etter kommisjonens syn er det avgjørende at ankebehandlingen innrettes som en reell overprøving og ikke som en gjentakelse av førsteinstansbehandlingen. Overordnet sett bør gjenbruk av opptak tilpasses den funksjon lagmannsretten skal ha i vårt system. Det betyr at gjenbruk ikke må medføre mer omfattende bevisføring for lagmannsretten.

I det videre arbeidet er det etter kommisjonens syn sentralt å se gjenbruk av opptak i sammenheng med forslaget om preklusjon mellom instansene. Ved å innføre preklusjon i kombinasjon med opptak kan man oppnå flere fordeler. For det første vil det redusere behovet for at vitner forklarer seg på nytt, til et minimum. Det bidrar ikke minst til å minske belastningen vitner påføres i rettssystemet.

For det andre vil kombinasjonen av notoritet fra førsteinstans og at bevissituasjonen fryses, styrke kvaliteten på lagmannsrettens saksbehandling ved vurderingen av om anker skal nektes fremmet til behandling, og legge til rette for økt konsentrasjon om de tvilsomme spørsmålene i anneninstansbehandlingen».

<https://www.advokatbladet.no/domstolkommisjonen/vil-ha-slutt-pa-proverunde-i-tingretten/154206>

9-6-2021